

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 ADÁCSA N. S. SZ.

A szerkesztőség kéziratos visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 19.

A középosztály.

(K. Ö.) A most folyó költségvetési tárgyalás, különösen a földmívelésügyi, újból bizonyítja, hogy nálunk még most sem akarják megérteni a haladó kor szellemét, mely mindenütt sürgetőleg követeli a nemzeti munka védelmét a kapitalizmus nemzetközi kizsákmányolása ellen. Szünőfélben van a tőke politikája és kezdetét veszi az a politika, mely vagyonosodását és arányos fejlődését biztosítja a nemzet minden rétegének. Ha nem lengi át törvényhozásunkat ez a szellem, akkor sok mindentéle szociális és közgazdasági alkotás megvalósítására vállalkozhatik, de valójában keveset fog megvalósítani.

A társadalom-politikának egy igen fontos fejezete a középosztály politikája.

Ez most nálunk igen aktuális kérdés. Ugy az iparpártolás, mint a föld védelmére irányuló akció egy erős középosztály megeremtésében csucosodik ki.

Középosztályra, erős és független középosztályra társadalom-politikai és közgazdasági szempontból szükség van.

Az alsó és felső osztályok között foglalván helyet, a társadalmi ellentétek kiegyenlítésének szerepét van hivatva betölteni. Az alsó osztályokból javarészt kiképződve, magával hozza azok gondolkodását és érzületét, melyek a felső osztályokkal való érintkezés folytán a középosztály úján lesznek azok előtt ismeretesek és mint nemzeti közkövetések mennek át a köztudatba. S viszont,

munkával és szorgalommal tarthatván meg pozícióját a középosztály, az alsó osztályok utopisztikus követeléseinek ismét a középosztály lesz a legtermészetesebb ellenzője és védőbástya a felforgató törekvések ellen.

Közgazdasági szempontból vizsgálva a dolgot, független és vagyonos középosztályra feltétlenül szükség van. A kapitalizmus szomorú következményeit csak a vagyonos középosztály képes ellensúlyozni. A kapitalizmus túltengésének a nyomor és szegénység a következménye. Minden nemzeti erőt felszíván, nyomában a proletarizmus jár. Erős középosztály itt is kiegyenlítőleg lép fel. Utját állja a kiszegződés kifizetésének és a munkásosztályok kizsákmányolásának. A vagyonelosztás elméletének szükséges korrekturáját képezi és a sp kuláció helyett a nemzeti munkának emel oltárt.

Szociálpolitikusok és nemzetgazdászok a mondottakról mindenkor meg voltak győződve. Hirdették is ezeket az elveket. Csak hogy a nemzeti érzésnél mindenkor erősebb a kapitalizmus nemzetközi szervezete és közös törekvése, mely nemcsak nálunk, de mindenütt, miután tönkre tette a középosztályt, proletarizálta az alsó munkás és kereseti osztályokat. S miután ez sikerült, szabadon rendelkezett a törvényhozókkal és törvényhozással. A törvényhozást azután teljesen a maga hatalmának gyarapítására használta ki.

Ezért tudjuk oly nehezen megérteni az új idők szellemét, mely a nemzeti munka védelmét írta zászlajára és ennek szükséges következményét, a középosztály rekonstrukcióját.

A merkantilizmus természetesen azzal

védekezik, hogy hát igaz, tönkre ment a középbirtokos osztály, de ennek helyébe megeremtette az iparos és kereskedő társadalmat. No hát, ez épen annyit ér, mint mikor azt mondják, hogy tönkre ment a régi kisbirtokos osztály, de sikerült helyébe az új kisbirtokos osztályt beállítani. Aki azonban nem indul szólamok után, hanem kutatja a kereseti és adózási viszonyokat, a földhitel és birtokváltózási viszonyokat, az jól tudja, hogy a középmódu iparos és kereskedő osztály ép ugy pusztulóban van, mint a vidéken a középbirtokos osztály.

Ez a kapitalizmus munkája, mely idegen érdekek szolgálatában szolgásgába hajtotta a nemzetet.

Hála Istennek, bekövetkezett az idő, hogy ezt belátjuk. Látjuk azt a veszedelmes utat, melyre a kapitalizmus a nemzet gazdasági életét ráterelte és kezdünk tiltakozni az ellen, hogy józan magyar elménket nekünk nem való doktrinákkal táplálják.

Hegedűsnek és Darányinak a középosztályok visszaállítását hirdető politikai programjuk azzal biztat, hogy talán mégis sikerül magunkról levetni a gazdasági szolgásgát jármát.

Ellenállási jog.

Az Országos Radikális párt, mely tegnap, vasárnap tartotta meg alakuló gyűlését a fővárosban, beküldte hozzánk programpontjait, melyekről Bánffy lapja a *Magyar Szó* mondja gunyosan, hogy a párttal együtt izraelita ügyvédgyerekek csinálták meg. A 12 pontba a csodabogarak nagy halmaza van beszorítva. Kivesszük ebből a 3-ik pontot, mely szerint

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Végén csattan . . .

(Muszka kép.)

Csehov Antal után: Idem.

Egy olyan napon, a mikor Stycskin főkalauznak szabad napja volt, ott üldögélt ez utóbbinak szobájában Ljubov Grigorjevna, egy körülbelül 40 esztendős jól megtermett, markos uriaszony a ki házasságok közvetítésével és sok egyéb olyanfajta dolgokkal foglalkozott, melyeket csak suttogva szoktak emlegetni az emberek. A szigorú arcu, komoly kalauz, kinek különben egész lénye nagy határozottságra vallott, szemmel látható nagy izgatottsággal járt fel alá a szobában, keményen szivarozott, végre megszólalt: Igen örvendék, hogy kegyeddél megismerkedhetem. Semjon Ivanovics ugy ajánlotta kegyedet nekem, mint a ki páratlan a maga dolgában s a ki nekem egy kissé kényes de szerfelett fontos, mert egész életboldogságomat illető ügyben segítségemre lehet. En már az 52-ik esztendőt taposom, tisztelt Ljubov Gregorivna asszony, tehát az életnek abban a szakában vagyok, mikor sok embernek már felnőtt fia, gyermekei vannak. Biztos állásom van. Jövedelmem, bár nem túlságosan sok, mégis

elég arra, hogy a szeretett hitvest és gyermekeket tisztességesen eltartthassam. Négyszemközt lévén, bizalmasan megvallhatom, hogy van egy kis spórolt pénzem is a bankban a mi az én takarékos, rendes életmódon eredménye. — Megállapodott gondolkodásu, józan ember vagyok, rendes életet folytatok s azt hiszem, hogy sokaknak példaképpül szolgálhatnék. Csupán egy dolog van a minék szükségét érzem: a családi tűzhegy és a megbízható, hű élettárs. Most olyan az életem, mint a tanyáról-tanyára vándorló nomád pásztoré; nem érzem szivemben a benső nyugalmat és megelégedést; nem fordulhatok senkihez sem tanácsért, vigaszért, ha bajom van s ha betegség verle lábamról, nincs egy élő lény sem körülöttem, a ki csak egy pohár vízzel is megsegítené. Azon kívül a házasság ember a társadalomban, az emberek közt is nagyobb tekintélyben részesül, mint a nőtelen. Művelt osztálybeli ember vagyok s egy kis pénzecském is van, de ki itél meg mégis engem ebből a szempontból? És ki vagyok, — mi vagyok így is? Egy magára hagyatott lény, a kinek nincs senkije s a kinek az élete egy cseppel sem különb, egy katolikus papénál. Egy ember! . . . Ezek az okok, a miért én hymen lánczai után sóvárgok és egy tisztességes nővel házasságra lépni akarok.

— Nagyon szép, igen szép! — Jegyezte meg a közvetítőnő.

— Zárkózott életet élek és senkit sem ismerek ebben a városban. Hova menjek; kihez forduljak, mikor mindenki idegen itt előttem? Semjon Ivanovics azért azt a tanácsot adta nekem, hogy egy olyan nőnek a vezető karjához folyamodjam, a ki szakértő ebben a dologban s a kinek hivatását képezi az, hogy az emberek boldogságának alapját megvesse. Nagyon kérem tehát Ljubovna Grigorovna, hogy életem intőzését a kezébe vegye. Kegyed mind ismeri itt az eladó lányokat, a kik már férjhez mehetnek s könnyen támogathatja terveimet.

— Majd meglátjuk no! Ne féljen, menni fog a dolog.

— Kérem parancsoljon, ha jól esik . . . Kinálta meg vendégét egy kis jóféle szilvóriummal a házi ur.

A házasság fonalaít szövögető uriaszony a csupa megszokástól görbén álló ujjakkal emelte szájához a pálinkás poharat és egy hajtásra kiürítette azt, miközben egyetlen izma sem változott meg. »Majd meglátjuk! Majd meglátjuk, no!« Ismételte biztató hangon, majd hozzá tette: »S aztán milyen lány tetszenék magának Nikoláj Nikolajits?«

— Már hogy milyen tetszenek? Hát a milyet a sors nekem szánna.

— Minden esetre a véletlen dolga az egész, azonban mind a mellett is meg van az ember-

saját kívánságai megtartásának biztosítékául az arany bulla 31-ik pontját, vagyis a *fegyveres ellenállás* jogát akarja föltámasztani. Segítségére sietünk az országos radikális pártnak, hogy e pontot annál könnyebben realizálhassa és ide írjuk, hogy mely esetekben volt az arany bulla szerint a nemesnek fegyveres ellentállás joga.

1. ha a király országgyűlést nem tart,
2. ha nemesi törvényes idézés nélkül elfogat,
3. ha törvénytelen adót szedtet,
4. ha a nemességet idegen országban táborozására kényszeríti,
5. ha a nemesi igazi birtokától megfosztja,
6. ha rossz pénzt veret, és végre
7. ha zsidó vagy izmalita* hivatalnokot alkalmaz.

Tessék gondolkodni rajta.

* Valószínűleg kazár.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 19.

Pont 10 órakor nyitotta meg az ülést Perczel Dezső elnök és el fog tartani három óráig. Így lesz már ezután minden nap. Így valahogy csak el lehet készülni a költségvetéssel huszétig.

A földmívelési költségvetési vitát folytatván elsőnek Telegdy József szólalt fel, természetesen a szélsőbaloldali padokról. Annak is a legszéléről. Ezeket a padsorokat csak megtöltötték valahogy a hivek, de a Ház többi része csak úgy ásitott az ürességtől. A szónok monoton hangon tart előadást a mezőgazdaság szeszgyártásáról.

Telegdy után Major Ferencz állott fel és harsány hangon jelenti ki, hogy rövid lesz.

Szónok ezután örömet fejez ki, hogy vége van már a liberális eszmék uralmának és most már jobb idő virrad a »kis emberre.«

A »kis ember« különben a mostani vitának központja. A »kis embert« védeni kell, a »kis emberen« segíteni kell.

Telegdy József beszéde.

Gazdasági iparágunkról, első sorban a gazdasági szeszgyártásról akarok ugyanis pár

szót mondani, — ugyrmond — álláspontomat pár év előtt itt e Házban volt alkalmam kifejezni, most csak arra akarok rá mutatni, hogy ez iparágat teljesen a *gazdák kezébe kell átadni*; — a mint hogy ez régenten ott is volt, — minden nagyobb gazdaságnak, melyhez regale jog is tartozott, szeszfőzdéje is volt; csak később vált ez nálunk elég helytelenül nagyiparrá.

Nincs kifogása ellene, hogy ez az átmenet ne egyszerre történjék, hanem néhány évre besorozva, — az meg természetes, hogy a szerzett jogok méltányos kárpótlást nyerjenek, — de ennek az átadásnak meg kell történni, ha a fehér föld gazdáin segíteni akarunk. Nem tűrhetjük tovább, hogy a szeszgyártás mellékterményei kimenjenek külföldre, holott arra a gazdaságnak itthon van szüksége.

Nem állhat meg azon kifogás sem, hogy az államkincstár ez által adóban veszítene, mert hisz a szeszadót ép úgy meg fogják fizetni a gazdasági, mint most az ipari szeszgyárak, — nem fognak a gazdasági szeszgyárak szünetelni, mert hisz kontingentálás biztosítja a jövedelmezőséget, — különben mikor az üzlet rossz volt az ipari gyárak némelyike beszüntette az üzemet; sőt még többet fizetnének adót a gazdasági gyárak mint eddig, mert elesvén a jogczim, a gazdasági gyáraknak nyújtott prémium is elesnek s ez a többlet képezhető a megváltási összeg egyik alapját.

Ezt az én általam itt kifejtett álláspontot ultra-agráriusnak mondják, mert egy létező virágzó iparágat akar tönkre tenni. Pedig nem az; mert először is ez az iparág már nem virágzik csak tengődik, másodsor midőn a kontingenst a gyáraktól megváltjuk, nagy tőkéhez juttatjuk őket, hozzávéve a meglévő nagygyártelepeket, tekintve a tulajdonosokban rejlő ipari intelligenciát, minden kellék meg van egy más új iparág berendezésére s így az ipar csak nyer, mi gazdák pedig jogos kívánságainkat teljesítve látjuk.

A czukorgyártásnak gazdasági szempontból helytelen fejlődésére is fel akarom hívni a földmívelési miniszter figyelmét. Mint minden gyáripar a czukoripar is, költségkimelés szempontjából úgy fejlődik, hogy a meglévő telepeket folyton nagyobbítják, ez pedig gazdasági szempontból káros.

Különösen káros azért, mert a nagy távolságoknál a gazda a mellékterményeket mésziszap és répaszeletet nem kaphatja vissza s így ez a rendszer a föld kizsákmányolására fog vezetni. Törekednünk kell tehát a czukorgyártás decentralizálására.

A gazdaságnak még egy nagy fontosságú ágáról szándékozom még pár szóval megemlékezni s ez a tej és vajtermelés. 1894-ben az akkori földm. miniszter támogatásával alakult

egy vajkiviteli társaság, mely azonban a kezdet nehézségeivel küzdve, nem tudott fejlődni, eredménye mindössze az volt, hogy néhány nagyobb gazdaságot ellátott nyugoti fajmarhával. A jelenlegi földmívelési miniszter ur találta meg a rejtély kulcsát azáltal, hogy a kis gazdákat tej és vaj szövetkezetek útján belevonta az actióba s noha még a kezdet kezdetén állunk, meglepő eredményekre tudhat reá mutatni, ennek tovább fejlődésére annál kevésbbé sem szabad további anyagi áldozatok hozatalától vissza riadni, mert megbecsülhetetlen kárt okozunk az országnak, ha egyéb költségezésünk mellett ily eminens fontosságú dolgokra mit sem akarnánk áldozni.

Feleslegesnek tartom a földm. miniszter ur e téren elért kitűnő sikereit, ékesen szóló számadatok elsorolásával bizonyítani, hisz ezek a számok közkezen forognak, csak az 1899-iki végeredményt citálom, midőn már 15,357 szövetkezeti tag, tehát ugyanannyi paraszt-gazda 2,327.000 koronát vett be tejtermékekért, mely produktum eddig ugyszólván elkallódott, amellet helyes arányokat hozott be gazdaságába, mert fokozta a takarmány termelést és javítván földjét, emelte értékét.

Kristóffy tiszelt barátom és képviselő társam szép beszédében a nagy birtok parcellázását látja szükségesnek a mezőgazdasági nép feleslegének levezetésére. Igaza van és bizonyára ez a helyes megoldás egyik módja, de mit csinálnak azok az államok a hol már nincs mit parcellázni? Fejlesztik az értelmet és minden erővel emelik a gazdálkodás beltörjességét s ezáltal emelve a termelést, kisebb földön is több ember tud megélni; ez a módszer az olcsóbb.

Végül kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadja el.

Az agráriusok vezére.

Károlyi Sándor gróf: A költségvetést elfogadom, különösen azért, mert a miniszter kijelentette, hogy ő az állatkonvenziót oly dolognak tekinti köztünk és Ausztria között, a mely egyáltalában meg nem mozdítható, a melynek fentartatnia kell és a mely egy kétségtelen követelménye a kiegyezésnek.

Áttér ezután a kartell-kérdésre, mely rendszerrel szemben állást kell foglalnunk. Ugyanez áll a trusztal szemben is, mely Amerikából átlántálva jó felénk, az egyik ép oly veszedelmes, mint a másik. A kartellek, illetőleg tüneteink mindig csak utólag lehet változtatni és a kartell akkor üldözendő, midőn közgazdaságilag rossz. Erre nézve helyesnek tartanám, ha a földmívelésügyi miniszteriumban egy bizottság ala-

neb a maga külön izlése. — Az egyik a barnát kedveli, a másik a szőkét.

— Figyeljen ide Ljubov Grigorjevna, — szolt egy nagyot lélekzve Stycskin atyus, — én olyan ember vagyok, a kinek már benőtt a feje lágya. Egy megállapodott jellem. Nálam a szépség s egyéb külső kellem, csak alárendelt szerepet játszik. Maga is jól tudja, hogy a szép arccsal jól nem lakunk. Az arc nem pohár, melylyel vizet lehet meríteni s a szép asszonnyal mindig tömérdek a baj. Véleményem szerint egy nőnél nem az a fődolog, a mi a külsején van, hanem a mi belsejében rejtőzik, vagyis, hogy legyen neki lelke, az az jó szive és egyéb tulajdonságai. (A pálinkás pohárra mutatva.) Kérem, csak tessék hozzálatni! . . . Igen kellemes persze, ha csinos menyecske van a háznál, ez azonban a családi boldogságra nem irányadó. Fődolog: az okosság. Szorosan véve azonban, az sem jó, ha az asszony nagyon okos, mert akkor nagyon sokat képzel nagafelől s képzelete csupa érzékfeletti ideálokban leli gyönyörét. Minden műveltség nélkül sem megy a dolog, a műveltségnek azonban különböző válfalai vannak. Nagyon szép, ha a feleség francziául és németül beszél, de mit ér, ha nem tud jó ebédet főzni, vagy gombot felvarrni az ember ruhájára. Én a művelt emberek sorába tartozom, testi-lelki barátja vagyok. Kanitelinak, a hercegnének, csakugy beszélék

vele bármikor, mint most magával, de szóllelem, szokásaim mégis egyszerűek, igénytelenek. Egy egészen egyszerű leányra van tehát szükségem. Legelső kellék az, hogy jövendő élettársam tiszteljen, becsüljön s tudatában legyen annak, hogy szerencséséjért nekem köszönheti.

— Nagyon természetes!

— Most tehát térjünk át az anyagiakra. Soha sem alacsonyodtam le annyira, hogy a pénzéért vegyek el valakit. Nem akarom a feleségem kenyerét enni, inkább egye ő az enyémet és ismerje s érezze, hogy ez így van. Azonban szegénynek sem vehetem semmi hasznát. Bár magam is jó módu ember vagyok és szerelemből, nem pedig érdekből házasodom, még sem vehetek feleségnek magamhoz egy szegény leányt azon okból, mert mint maga is jól tudja, manapság drága világot élünk s a házasságból gyermekek is születhetnek.

— Ugy hát olyan lányt keresünk, a kinek hozománya van — veté közbe a nagy család alapító.

— Kérem tessék csak! Tessék . . .

Öt percnyi csend következett. Ljubov Grigorjevna egyet fohászokodott, ráhunyoritott szemivel a kalauzra s kérdé: »Hogy is volna csak öregem? Nézzük no! . . . Igen kitűnő cikkeim volnának, de csupa fiatalok számára . . . Egy franczia lány . . . Egy görög . . . Igen finom és becses áru . . .

Stycskin egy darabig gondolkodott, fontolgatta a hallottakat, majd megszólalt: »Miután úgy látom, hogy kegyed némi készséget és hajlandóságot mutat arra, hogy óhajaim megvalósításához hozzájáruljon, ennél fogva szabad legyen kérdést tennem az iránt, mit és mennyit kíván kegyed fáradsága díjában egy menyasszony ajánlás irányában.

— Oh, én nem kívánok sokat. Kevéssel is beérem. Huszonöt rubel készpénz, egy ruhára való szövet s örökre hálás hive leszek önnek. A mi magát a hozományt illeti, az külön számlára tartozik.

Stycskin keresztbe fonta karjait és elgondolkozott a mondottak fölött. Miután ezzel is kész volt, egyet sóhajtott és így szolt: »Ez egy kicsit drága!«

— Oh, nem drága, épen nem drága, Nikoláj Nikolajits! Azelőtt, mikor még egymást érte a sok lakodalom, alacsony árakat szabtam, ma azonban . . . Mit keres az ember a mai időkben? Az ember hálát adhat Istenének, ha farsang havában két huszonöt rubeles bankót megkereshet. Házasság szerzésből senki sem szerez vagyont magának, szerelemből senki meg nem gazdagodik!

Stycskin nagy szemeket meresztve bámult a nászok mamájára és vállát vonogata. »Hm! Hm!« — dörmögé magában — »Hát ötven rubel olyan csekély?«

kulna, mely állandóan e kérdésekkel foglalkozva, a felmerült bajokat szanalják. Tény, hogy sokszor lesznek iparágak melyeket nem lehet meggátolni abban, hogy kartellt képezzenek.

Áttér ezután a börze-reformra. Nem lehet tőrni, hogy egy kis csoport ember itt a fővárosban uralja a helyzetet. (Helyeslés). Ezt nem lehet azért tőrni, mert ez nem egy spekulációs hely, hanem az országnak nyílt tere és nem lehet tőrni, hogy ezt a csoportot szabadon garázdálkodni engedjék. Kivánja a kereskedelmi miniszter interveniáljon és ő állapítsa meg a tőzsdén érvényes szabályokat. Ha ez meg nem történik, az helytelen.

Beszél ezután a szerb buzáról, melyet az usance-szállításból ki kell küszöbölni és mindenben osztja Rohonczy felszólalását. (Helyeslés). A szerb buza piacainknak állandó róme és a malmaink megmutatták, hogy értenek a helyzet kiaknázásához.

A malmok a termelőkkel azt teszik, amit akarnak és ennek elleosulyozására közraktárak létesítését kívánja. A közraktárak létesítésének meg lesz az a haszna, hogy az eladási kényszer meg fog szűnni. A földre adandó előlegek megszűnnének, a mely előlegek a termény-uzsorának nagy tért nyitottak. Itt törvénnyel kell interveniálni és az uzorát üldözni kell. Czélszerű volna e tekintetben az indus törvényt alkalmazni, mely a bírót felhatalmazza saját belátása szerint az uzorát felismerni és azt üldözni.

Beszél ezután a korcsmai uzoráról és ennek káros hatásáról és szükségesnek tartaná az ital fogyasztását korlátozni.

A kereskedelmi törvény kritikát érdemel és korrekturát igényel. A közszellem romlott, a közszellemen segíteni kell. A tőke, melyet a szociáldemokrácia annyira támad, ma két kategóriába osztható. Az egyik a szabad, a mozgó tőke, a másik a lekötött tőke. Ezek közül a kartell truszt által csak a lekötött tőke szenved.

Vézi József: És a fogyasztó.

Gróf Károlyi Sándor: És a fogyasztó. Áttér ezután a birtokviszonyokra és attól fél, hogy a mi társadalmunk oda jut, a hova hajdan Róma jutott, hogy kevés gazdag kezében lesz

konzentrálva az összes vagyon és lesz egy nagy proletár tömeg, mely felkiált: pánem et circenses!

E helyzet ellen orvoslattel kell élni és fegyverkezni.

A költségvetést elfogadja. (Helyeslés).

A kisgazda megmentése.

Ágoston József: A kisgazda megmentését sürgeti akár kormányi intézkedéssel, akár szövetségi uton. Miután látja, hogy a kormány feladata magaslatán áll, a telepítést illetőleg is, a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Kossuth Ferencz: Valahányszor az agrárius-merkantilizmus harczra gondol, mindig az agrárius klasszikus hazája, Görögország jut eszébe, ahol az agrár eszméket e század elejétől egészen diadalra vitték. Magyarországra nézve az agrárius szocializmus sokkal veszedelmesebbnek tartja, mint például a nemzetiségi kérdést. A kivándorlás Amerikába óriási mértéket ölt már és ez parancsolja, hogy adják meg a haza minden polgárának az otthon való megélhetés feltételeit. Idevág a ruthén akció, melynek sikerét kell, hogy kívánja minden hazafi, legbiztosabb ellensége a szocializmusnak vajha ne zavarná felekezeti gyűlölködés és félreértés. De ne feledkezzünk meg az iparfejlesztésről sem. Két részletkérdést kíván egészen röviden fel- említeni. Üdvözlö a minisztert azért, hogy döntő szerepet biztosít magának a szeszkontingensnek a mezőgazdasági szeszgyárak között való elosztásában. A másik kérdés az állattenyésztés, mely főként a hegyvidékeken óriási fontossággal bír. Ennek emelését ajánlja a miniszter figyelmébe. (Helyeslés a jobboldalon.)

Popovich István a horvát képviselők nevében emel szót; a horvátországi vidékekre vasutat kér és kéri a Száva és a Kulpa szabályozását, mert ez Horvátország életkérdése. Ezzel a szabályozással óriási területet lehetne ármentesíteni. Ajánlja a miniszter figyelmébe a horvát állattenyésztés, szőlőmivelés és gyümölcstermelés érdekeit.

Madarász József közbeszól.

Popovich István: Igaz, kedves Józsi bácsi gratulállok a mai nevenapjához: (Viharos derűtség, majd éljenzés a Ház minden oldalán.) Azonban nem lehet gratulálni Popovich Józsefnek. (Nagy derűtség.) Mért nem mondott minap olyan dolgokat, melyeket el lehetne fogadni. Ő azonban elfogadja a költségvetést. (Éljenzés.)

Öt perc szünet.

Liberális hangulat-csinálás.

Bessenyei Ferencz: T. Ház! Felkiáltások a baloldalon: Obstruál?

Bessenyei Ferencz: Önök tavaly 12-szer is beszéltek!

Kubik Béla: A Bánffysták 22-szer is beszélnek.

Bessenyei Ferencz: Én nem vagyok Bánffysta, én Széll Kálmán hive vagyok!

Bessenyei Ferencz szóló megcsappant érdeklődés mellett fejtegeti a mezőgazdasági szeszföldék magyarországi állapotát. Felolvas egy listát, melyben az egyes pénzügyi kerületekben a mezőgazdasági szeszföldék elleni felszólalók nevei foglaltatnak.

Visontai Soma: Liberális hangulat-csinálás.

Bessenyei Ferencz: Micsoda kérem?

Visontai Soma: Liberális hangulat-csinálás.

Bessenyei Ferencz: Én a t. képviselő ur eme közbeszólását nem veszem komolyan, mert miként a t. képviselő ur is a parlament termében az igazságot keresi és hangoztatja, úgy jogom van és kötelességem nekem is azt tenni.

Visontai Soma: (Ismétli.) Liberális hangulat-csinálás. (Nagy zaj, derűtség.)

Elnök: (Csenget.) Felkérem Visontai képviselő urat, hogy ne zavarja a szónokot folytonos közbeszólásaival.

Ezután Polyák Béla képviselő szólalt fel csatlakozik Bessenyei nézetéhez. Neki is van szeszgyára, melynek kontingensét megakarták venni, de ő visszautasította. (Helyeslés.)

Blaskovits Ferencz: Nem helyesli ha valaki a mezőgazdasági szeszgyár kontingensét eladja Áttér ezután a költségvetés bírálatára s annak elfogadásával végzi beszédét.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter válaszolt a szónokok észrevételeire.

A vitát holnap folytatják.

Délafrikai háború.

London, márcz. 19. A Reuter-ügynökség jelenti Victoriawestből 17-iki kelettel: A vöbergi postamester ideérkezett. Hivatalát megszállták a búrok és a lázadók. A táviródrót Victoriawest és Vesberg között el van vágva. Napról-napra menekülők érkeznek ide Kenhardt-ből, Vryburgból és más elégedetlen kerületekből. Hire jár, hogy a búrok nemsokára ideérkeznek.

Fokváros, márcz. 19. Barklywestből táviratozzák: Megbízható forrásból érkezett jelentés szerint a transzváli hivatalnokok elhagyták Tengs és Vryburg városokat. A lázadók

— Bizony az a' : Máskor, régebben százat is megkereselt az ember.

— Hm! . . . Sohasem gondoltam volna, hogy annyi pénzt hajthat ez a foglalkozás. Ötven rubel! Nem mindenki olyan szerencsés, hogy ennyire rugjon a fizetése. . . . Kérem csak tessék ne restelje! . . .

Ljubovna Grigorjevna asszonyosság ezuttal is kiűritette a pobarat, anélkül, hogy a szempillája megrezdült volna. Stycksin e közben tetőtől-talpig végig mérte az asszonyt és újból megszólalt: »Ötven rubel!« Ez hatszáz rubel egy esztendő latt. . . . Kérem csak tessék, ne restelje. . . . Hm! Ekkora jövedelemmel kegyednek sem esnék nehezére, valami jó házasságra szert tennie!

— Már mint nekem? Mondja ön? En már nem vagyok mai leány, megöregedtem.

— Nem mondhatnám! Egy szóval sem mondhatnám. Termete mint a . . . Arcza kerek, friss . . . rózsaszínbe játszó. S a szemek, oh ezek a szemek! . . .

A házasságszerző nő elpirult. Kezdett zavarba jönni. Stycksin szintén belezavarodott egy kissé a személyleírásba s odaült a vendége mellé.

— Tudja-e, hogy maga mindig csinos s igen jól fest? — fogott bele a kalauz a beszédbe. — Ha kegyed egy bizonyos komoly, megállapodott és takarékos emberre akadna, a kinek biztos fizetése van, akkor a maga külön keresetével még

sokkal inkább megtetszhetnék annak a bizonyosnak. . . . S úgy élhetnék aztán együtt, mint egy gerlepár. Egy szív, egy lélek! . . .

— Isten tudja mi mindent összefecseg ma itt Nikolaj Nikolajevits! . . .

— Komolyan? Én pedig egyáltalán nem akarok üres dolgokat fecsegni.

Pár percnyi szünet állt be. Stycksin az orrát fujta nagy erőlködve, a nőnek arczába szökkent a vér és szőgyenlősen nézve a kalauz felé, kérdé:

— S mennyire rug az Ön fizetése Nikolaj Nikolajevits?

— Az én fizetésem? Az hetvenöt rubel havonta a mellékes ajándékokon kívül. Ezen kívül még a stearin gyertyák és nyulak is hoznak valamit a konyhára.

— Ön tehát vadász is?

— Dehogyan. Nyulaknak hívják a mi nyelvünkön a jegy nélkül utazó utasokat.

Ujra eltelt pár perc néma hallgatás közt. Aztán felkelt Stycksin a helyéről és nagy léptekkel mérte végig a szobát.

— Nekem nem kell fiatal feleség. — beszélgetett magában, — meglett koru férfi vagyok már. Nekem épen ilyen koru asszony kell, mint maga, komoly, szerény igényű; ilyen külsővel és termettel.

— J j istenem félrebeszél — vitott a saját fonalaiban vergődő házasságszerző nő és zsebkendőjébe rejtette kipirult arcát.

— Mire való itt a habozás és gondolkodás? — Szólalt meg most bátrabban Stycksin atyus. Ön egyedül egészen az a nő, a kit keresek és akarok, tulajdonai is egészen megfelelnek igényeimnek. Biztos állásu ember vagyok, komoly és józan, ha te bát tetszem is kegyednek, akkor mit teketóriázunk tovább? Engedelmevel ezenel megkérem a kezét.

Ljubovna Grigorjevna asszonynak hirtelen néhány könnyecsepp gyűlt a két szemébe, de csakhamar mosolyban olvadt fel meghatottsága s jelöl annak, hogy beleegyezik az agglegény ajánlatába, néhány friss baraczkot nyomott Stycksin atyus tarkójára.

— Hál' Istennek, csak hogy már ennyire vagyunk — szól most tulboldogan az immár vőlegény sorba jutott főkalauz. — Engedje meg kijelentem azt, hogy a nő részéről milyen életmód felel meg az én óhajomnak. Mint komoly, szigoru és állhatatos férfi, a ki mindenről nemesen gondolkodik, azt kívánom, hogy az én leendő feleségem is szilárd maradjon a maga elveihez s fel tudja érni észszel és képes legyen belátni azt, hogy én az ő jöttendő ura vagyok s az ő szemében az első férfi a világon.

Stycksin erre leült helyére és miután egy nagyot lélegzett, belefogott ama nézeteknek részletes fejtegetésébe, melyeket ő a páros élet, a családi boldogság és a hitvesi kötelességek tekintetében táplált a szívében.

azonban nem akarnak Transzvába menni, hanem Damaraföldre készülnek. Witbooinak egyik fia ellentállásra készül.

London, márcz. 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik a glencoei búr táborból 15-iki kelettel: A Biggars-hegység mentén teljesen elkészültek az új sáncok. Azt hiszik, hogy ezek a sáncok bevehetetlenné teszik ezt a hadállást.

London, márcz. 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lobatsiból 10-iki kelettel: Transzváli benszültek jelentik, hogy Schwarz parancsnok 150 emberrel és egy ágyúval Aasvogelkop mellett, Lobatsitól északra el akarja pusztítani a vasutat. Schwarz állítólag nem tudja rávenni a benszülteket, hogy a vasut elpusztításában segítségére legyenek. — Azt jelentik, hogy Eloff egy csapattal elindult Zeerustból Mafeking felé.

London, márcz. 19. Roberts lord a következőket táviratozza Bloemfonteinből tegnapi kelettel: A testőrdandár tegnap visszatért Norvalspontból. Több vidéken a búrok megadták magukat. Belmontban egy szórólőveget és egy kilencz fontos ágyút találtak. A colesbergi parancsnoklő tiszt szintén talált egy kilencz fontos ágyút. Egy lovasdandár Thaba-Nelie felé ment, hogy a lakosságot megnyugtassa és Roberts proklamációt szétosztassa. Holnap ismét megnyitják a közvetlen vasuti forgalom Bloemfontein és Fokföld között. Warren csapatai 16-án éppen jókor érkeztek Warrentownba, hogy megakadályozzák a vasuti hid elpusztítását és hatalmukba kerítsék a Vál folyón való átkelést. Egy mafekingi jelentés azt mondja, hogy ott e hó 6-án minden rendben volt.

London, márcz. 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretóriából 16-iki kelettel: A búrok tudósító-szolgálatának főnöke az jelenti, hogy a szövetséges köztársaságok vesztesége Kimberley és Ladismith fölszabadítása előtt 677 halott és 2129 sebesült volt. Baleset következtében 24 ember halt meg és 171 sebesült meg. Kilenczvenkilenc ember betegségben halt meg, 1251 beteg meggyógyult vagy még kezelés alatt van. A egész veszteség 4351 ember.

London, márcz. 19. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco-Marquezból 18-iki kelettel: Egy e hó 10-iki mafekingi távirati jelentés szerint az ottani helyőrség jól tartja magát. — Ugyanez az ügynökség jelenti Bloemfonteinből 18-iki kelettel: 800 oranjei búr megadta magát Pole-Carew tábornoknak.

UJDONSÁGOK.

Stefánia esküvője.

A vasárnap kiadott hivatalos lap első helyen a következő sorokat közli:

»Stefánia főhercegasszony özvegy trónörökösne ő császári és királyi Fensége, miután ő császári és apostoli királyi Felségének, mint legfelső családfőnek hozzájárulását és beleegyezését kikérte és megnyerte, jegyet váltott nagy-lónyai és vásáros-náményi gróf Lónyai Elemér császári és királyi kamarással, a magyar országgyűlés főrendiháza örökös tagjával«.

Most miután a király beleegyezett a frigyebe, a mely hónapok óta rokonszenves beszéd tárgya

a monarchia népeinek, a házasság közvetlen küszöbön áll. Ez időszert úgy a vőlegény, gróf Lónyai Elemér, mint pedig a két nyoszolyólány: Welserheimb és Jellasics bárókisasszonyok Görcebe érkeztek, a hová várják Lónyai Elemér testvérbátyját is.

Gróf Lónyai Elemér Görceben a »Gunkel« szállodában vett lakást, hol a vendégeknyben a »Mister Hudson« nevet írta be s jelző gyanánt írta melléje »magánzó Angliából«.

Tegnap érkezett meg Görcebe a zemplémegei diszpenzáció is, a mely a kihirdetés elengedésére vonatkozik. Az esküvő a menyasszony óhajására Miramaréban fog megtörténni, a melyhez nem egy bájos emlék köti Stefániát. E házasság egyike ama frigykötéseknek, a melyben a szerelem diadalmaskodik ama tekintetek, rangok, állások fölött, melyek mások előtt a legkívánatosabbnak látszanak a földön. E házassággal megszűnik teljes állami helyzete. Elveszti a főhercegnői czímet, a jogot, hogy cs. és kir. Fenségnek szólíttassa magát. Elveszti főhercegnői appange-ját, valamint azt a 100.000 forintot, a melyet évenként apjától, a belga királytól kap, minthogy a belga király a házasságot ellenzi. Mindezt Stefánia áldozatul hozza szerelmének. Nem akar más lenni, csak egyszerű grófnő, ő, a ki pedig egykor hivatal volt a monarchia trónjára lépni.

Az 1881-iki május havában 17 éves korában vonult be Budapestre, a hol a lakosság leirhatatlan örömmujongással fogadta. Nyolcz esztendeig élt a felejthetetlen Rudolf trónörökös oldalán s a mikor az ismeretes legtragikusabb esemény férjétől megfosztotta, a magyar nép a gyászos özvegyet csak annál erősebben fogadta szívére. Most már egészen és kizárólagosan a miénk lesz, mint magyar grófnő. Magyarországon leendő férjének birtokán fog lakni s az év bizonyos szakában a fővárosban fog időzni, a hol gróf Lónyai Elemér már fényes palotát épített.

Bécs, márcz. 19. (Saját tudósítónktól.) Bécs és Trieszt illetőleg Miramare között élénk távirati forgalom folyik. A legújabb értesülésünk szerint, gróf Eszterházy és neje, valamint gróf Bellegarde Miramareba érkeztek, honnan Erzsébet királyi hercegnő a hét folyamán el fog utazni. Gróf Lónyai Elemér csütörtökön érkezik Triesztbe és szombatra megy át Miramareba. Az esküvő a mai diszpozíciók szerint szombaton délelőtt lesz.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 21. Esküdtészi tárgyalás.
Márcz. 21. A gazdasági egylet közgyűlése.
Márcz. 23. Esküdtészi tárgyalás.
Márcz. 23. Közuti vasut közgyűlése.
Márcz. 25. Szigligeti emlékünnepe.
Márcz. 27. Megyei közgyűlés.
Apr. 1. A kaszinó közgyűlése.

* A tankerületi főigazgató köruton. Nátalussy Kornél kir. tanácsos s a nagyvárad tankerület főigazgatója legközelebb befejezván a helybeli középiskolák folyó évi revizióját, e hó 19—31. és április 1—7 napjain a nagyszalontai, békéscsabai, békési, aradi és belényesi gimnáziumok, meg az aradi reáliskolában fogja hivatalos látogatását végezni.

* Ő Felsége adományai. Ő Felsége a zakameonoklini, a felső lodiskoczi és a koposzekesői róm. katolikus hitközségeknek templom építésekre 200—200 korona segélyt adományozott.

* Egyházi ének. Vasárnap, e hó 18-án a szt. László-templomban a 11 órai szt. mise alkalmával a helybeli Kir. Kath. Tanító-Képző Intézet ifjúságának férfi-énekkara Moyzes Miklós tanár vezetése alatt a következő énekszámokat adta elő:

1. »In monte Oliveti« motett Martinitől.
2. »Isten nagy kegyed« motett Grell Edétől.
3. »Óh szentséges kereszt fája« Óségi magyar egyházi ének, férfikarra átírta: Moyzes Miklós.

A szép, de nehéz contrapunktisztikus stílus műveket megragadó tükélylyel adta elő az énekkar, melyet Moyzes Miklós tanár tanított be és vezetett.

* A város kölcsöne. A Nagyvárad városa által felveendő törlesztéses nagy kölcsön ügyében már sikerült olyan megállapodásra jutni egyik fővárosi pénzintézettel, a mely a mai viszonyok között elég előnyös. A pénz- és gazdasági szakbizottság ma, kedden délután 4 órakor fogja a kölcsön ügyét tárgyalni.

* Magyarok Rómában. Propper N. János igazgató ki a M. Á. V. városi menetjegyirodájával egyesülten f. év február hóban szépen sikerült zárandoklatot vezetett Rómába, — a közelgő nagy hét alkalmából újabb zárandoklatot rendez az Örök városba. Ezen utazásban résztvevők első csoportja április 5-én, a második csoportja ápril 7-én indul B.-Pestről. A magyar társaság, melynek kedvező fogadtatása Rómában biztosítva, az egész nagy hetet ott tölti, rész vőend a nagyheti szertartások utólrhetetlen művészettel lefolyó tünepségén, hódoló tisztelgést végez XIII. Leó pápa Ő Szentségénél. Rómából Nápolyba kirándulnak, mások ellenben északi irányban Florenz, Veienze, Fiumén át térnek haza. Ez alkalmából rendkívüli mérsékelt menettérti jegyek adtak ki, melyek az utazáson felül Rómában lakást, ugyanott s egyéb pontokon is teljes ellátást biztosítanak. Jelentkezéseket elfogad Propper N. János igazgató »Keleti Utazási vállalata« Budapest, IV. Zöldfa-utca 27.

* A megyei telefon építése. Biharmegyében, mint már említettük, még ez évben megkezdik a közigazgatási telefon építését. A munkálatokat már megkezdétné a posta-távirda igazgatóság, azonban a vármegye késlelteti, mert a kötelező nyilatkozatokat s a többi szükséges okmányokat nem szolgáltatja át a posta-igazgatóságnak. A dolog pedig sürgős, mert a közigazgatás rendkívül sokat fog nyerni a vármegye összes nagyobb helyeit összekötő telefon-hálózattal.

* Szkalák József. Még az iskola porát alig verte le, még csak alig izelte meg a házias élet boldogságát és már — meghalt. A város nagy társadalmi megdöbbenve hallja híret a megölt boldogságnak. Szkalák József, az egy éves férj az, aki halálával ezt a megdöbbenést kelti. Egy éve vezette oltárhoz aráját, dr. Szolcsányi Hugó jogtanár leányát Olgát és most e boldog frigyét a halál szétszakította. Általános a részvét a szülők iránt, kiknek öröme oly hamar a legmélyebb fájdalommá vált. Szkalák József m. kir. pénzügyigazgatósági fogalmazó halálát bánatos özvegye, dr. Szolcsányi Hugó jogtanár és neje, id. Szkalák Károly nejevel és nagyszámú család gyászolja. A gyászoló család az elhunytól a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, gyermek, vő, testvér, sógor, és rokonnak Szkalák József m. k. pénzügyi fogalmazónak folyó hó 19-én reggel három negyed 9 órakor élté 24-ik, boldog házasságának első évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt

csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 20-án d. u. 1/4 5 órakor fogtak Sal Ferencz utca 812-ik szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 21-én d. e. 7 órakor fog az olasz plébánia templomában az egek urának bemutatni. Nagyvárád, 1900 március 19-én az örök vilosság fényeskedjék neki! Özv. Szkalák Józsefné szül. Szolcsányi Olga az elhunyt neje. id. Szkalák Károly és neje szül. Fekete Aloizia az elhunyt szülei. Dr. Szolcsányi Hugó és neje szül. Blay Iona az elhunyt apósa és anyósa. Özv. dr. Elischer Rainaldné szül. Szkalák Ida, Holzborn Károlyné szül. Szkalák Kornélia, Szkalák Károly, Szkalák Gyula, Szkalák Béla Szkalák Zoltán Szkalák Ilonka az elhunyt testvérei. Holzborn Károly, Szolcsányi Béla az elhunyt sógorai. Elischer Ilonka Elischer Zoltán, Holzborn Józika az elhunyt unoka testvérei.

Temetése ma d. u. 4 és 1/2 órakor fog végbemenni.

* **Az eltorlaszolt Bazar-szoros.** Még az építkezés módjában is kell csinnak lenni. A budapesti főherczeguti palotákat, melyek közül egy, kétszer, háromszor olyan nagy terjedelmű, mint mi most épülő bazar-bérházunk, úgy építették, hogy a járdá mellett teljesen szabad volt. A járdák fölött teljesen birtos, pormentes deszkapadlat volt, mely fölött serényen folyt az építkezés, alatta pedig jártak-keltek az emberek. Ilyen bámulatra méltó dolgot a mi rendőrségünk nem cselekszik, de még amolyan se, hanem teljesen az építőkre bizza, hogy akkora területet foglaljanak el, amekkorát csak akarnak. Így történik azután, hogy nagy ormótlan palánkokkal kerítik be a járdákat, meg a kocsit egy részével a telepet s az építő anyagokat is kirakják a palánkon kívül. Így van ez pld. a színház, meg a bazarépítésnél. A Bazar-szoros jobbfeleli járdája el van kerítve, az építő anyagok meg az Apáczá-utcán vannak lerakva. Hogy azonban a Bazar-szoros baloldali járdája se maradjon szabadon, erről is gondoskodott legújában. Megengedte ugyanis hogy a Weiszlovichház kapuja előtti járdá részét gerendákkal, emelvényekkel rakják meg. Azt hittük az előkészületekből, hogy valami monumentális építkezés fog ott végbe menni, hát pedig csak egy portála átalakítás. Ezért kell Nagyvárád legforgalmasabb utcájából egy 3 lépésnyi utat csinálni.

* **Tüntetés a búrok mellett.** A vasárnapi sétahangversenyen a Csarnok disztermében a közönség tüntetett a búrok mellett. A katonazene ugyanis a búr indulót huzta, melynek végeztévei fergetegszerű taps tört elő a közönség sorai közül. Többen felállva előre nyújtott kezekkel tapsoltak és éljeneztek is perczekig, mire Fiala karmester megismételte a közönség nagy öröme a búrok lelkesítő indulóját. Ez a lelkesedés annál nagyobb fel-tűnést keltett, mivel Nagyvárád eddigelé a nemzetközi mozgalmakban igen kevés részt vett, lévén neki saját elintézni való ügye elég. Ez a kis parázs tüntetés a búrok mellett valami diplomáciai jegyzékváltásra alig fog vezetni.

Szegény búrok, — a kiknek a lelkesedésből annyi, de annyi kijut

* **Vidéki hírlapírók a miniszter előtt.** A vidéki hírlapírók orsz. szövetségének küldöttsége ma délelőtt tisztelt a Házban Kulinyi Zsigmond vezetésével Hegedűs miniszternél, kérve, hogy a tagoknak a husvétkor Pécselt tartandó kongresszusra szabadjegyeket engedélyezzen. A miniszter a kérelem teljesítését megígérte.

* **Elhunyt polgármester.** Pozsony város polgármestere: Taller Pál kir. tanácsos elhunyt. A gyászbeszéd alkalmából Nagyvárád város tanácsa meleg hangú átiratban fejezte ki részvétét Pozsony városánál.

* **A városok kongresszusa.** Győr város kezdeményezésére a magyarországi városok kongresszust tartanak, a melyen megbeszéljék a városokat érdeklő ügyeket s a hol szükséges lesz, együttesen lépnek fel érdekeik megvédésére. A kongresszus vezetősége értesítette Nagyvárád városát, hogy a kongresszus ez évi május hó 28-án lesz Győrött megtartva. Nagyvárád városa is képviselve lesz az országos értekezleten s valószínűleg dr. *Bulyovszky* József utazik el a kongresszusra.

* **Az ipartörvény módosítása.** Örvedetes dologról értesíti a kereskedelemügyi miniszter Nagyvárád városát. Az ipartörvényt, az 1884. XVII. törvénycíkket módosítani fogják, elavult, kivitellen intézkedéseit törlik. Első sorban az iparhatósági megbízottakra vonatkozó részt tárgyalják a miniszteriumban s erre nézve kér felvilágosítást a miniszter. Az iparosok bizonyára örömmel veszik tudomásul a kormány ezen életrevaló szándékát.

* **Állat az emberben.** Egy éltebb polgárasszony s egykurta szoknyás kis leány járt tegnap a rendőrségen és ott sirva panasolta el nagy baját az asszony. Kurta szoknyás, egészen fiatal gyermek a leány, alig lehet még több tíz évesnél s már is panaszos lett és pedig a lehető legsúlyosabb bűnnel vádol egy minden emberi érzésből kivetkőzött férfit. A borzalmas ügy vizsgálata folyik.

* **A telefon-kábel tervéi.** A telefon vezeték tudalevőleg a Szent László-tértől a közpon-tig kábelekben vezették. *Schöpflin* Ágoston posta-táviráda igazgató az összes kábelvezeték tervrajzát megküldötte Nagyvárád városának, azzal, hogy ha a kábelek felett a burkolatot javíttatja esetleg a város, erről a postatáviráda igazgatóságot értesítse.

* **A fővárosi ujságírói egyesület közgyűlése.** A budapesti ujságírók egyesülete vasárnap délelőtt tartotta negyedik évi közgyűlését. A tagok rendkívül nagy számmal gyűltek össze az egyesület helyiségébe. A közgyűlést délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg *Vérsi* József elnök lendületes beszéddel, melyben kartársait összeharagossá intte a napról-napra gyarapodó antiszocializmussal szemben. A beszéd után az évi jelentések bemutatására került a sor. A főtitkár jelentése részletesen beszámol a többek között az egyesület legnagyobb alkotásáról, a segítő alapról, mely a lefolyt évben úgy meg erősödött, hogy szervezetét megerősíteni s ennek folytán alapszabályait módosítani kellett. Végül a választásokat ejtették meg. Elnök lett újra: *Vérsi* József, alelnök *Deuts* Antal, *Hattsy* Pál és *Szabó* Endre, főtitkár *Szatmári* Mór stb.

* **Öngyilkosság Kis-Báródon** — mint ottani levelezőnk írja — özv. *Dolovecz* Mártonné felakasztotta magát s mire családja észrevette öngyilkosságát, — már halva volt. Tettét buskomorságból, vagy mások szerint hosszas betegsége miatt követte el.

* **Halálozás.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentést: Özv. Füzesy Istvánné szül. Petneházy Mária egy a maga valamint számos rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatja a legjobb férj és rokonnak, *Füzesy* Istvánnak folyó hó 18-án reggel 6 órakor élte 68-ik, boldog házassá a 22-ik évében rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó 20-án d. u. 3 órakor fog a sötét ági uton 200-ik szám alatt levő szőlőjéből az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai ismerősei tisztelettel meghívottak. Nagyvárádon, 1900 március hó 18-án. Béke poraira. — Nagyvárád város törvényhatóságának gyásza van: *Löblé* Henrik városi virilis, szeszgyár tulajdonos, Budapesten, a hol súlyos baja ellen gyógyulást keresett, tegnap elhunyt. Temetése ma kedden délután lesz Budapesten. Az elhunyt nagy tevékenységet fejtett ki a jótékony-ság terén s elnöke volt az izr. szent egyesületnek. A haláleset alkalmából a város-házára kitűzték a gyászlobogót.

* **Rablógyilkosság Ujpesten.** Bestiális módon végrehajtott gonoszlett történt tegnap reggel Ujpesten. Alkalmasint még a hajnali órákban baltacsapásokkal agyonverték egy szegény kofát, a mikor az még az ágyában fekve aludt. Ma reggel 9 óra után feltűnt az egyik szomszédasszonynak, hogy Ballaginé, a ki pedig máskor igen korán szokott fölkelni, nem mutatkozik s hogy a lakás ajtaja zárva marad. Végre úgy 10 óra felé betörték az ajtót az emberek, hogy megnézzék, mi történt odabent, a hogy beléptek, szörnyű látvány tárult a szemük elé. Az ágyban egy elégtelenített, véres holttest feküdt. A feje annyira összezuzva, hogy teljességgel fölismerhetetlen lett. Az ágy mellett pedig ott feküdt egy véres balta, melylyel a gyilkos szörnyű tettet végrehajtotta. Ezzel a fejszével öt-hat csapást mérhetett a gonosztevő a szerencsétlen asszonyra, úgy, hogy ennek a fejét a szó szoros értelmében darabokra törte és az összezuzott koponyából szerteszét fröcscent az agyvelő, a vér. A gyanu rögtön a meggyilkolt asszony férje ellen irányult. A főkapitányságot dél felé értesítettek a rablógyilkosságról és *Zsarnay* Győző rendőrtanácsos ment ki a helyszínére, hogy a vizsgálatot végezze.

A fővárosi rendőrség — mint tudósítónk a késő éjjeli órákban távirja — Ballagi Józsefné gyilkosát Ó Budán egy pálinkamérésben elfogták. A gyilkos nem más, mint a meggyilkolt férje *Ballagi* József.

* **A báró Hirsch egyesület a polgármesternél.** Több ízben megemlékeztünk már arról a vizsályról, a mi a nagyváradi orvosok és a báró Hirsch egyesület között van. Az egyesület tagjai tegnap *Bulyovszky* József polgármesternél jártak, a ki megígérte, hogy oda fog hatni, hogy a béke helyre álljon s az ügy békés befejezést nyerjen.

* **Letartóztatott lélekufár.** Szenzációs letartóztatási eset foglalkoztatja most Temesvár lakosait. Szomorú hőse Winter Jánosné, egy jó módban levő asszony. Bálint Juon kizsétői lakos a napokbao panaszt tett a csendőrségnél, hogy Jovanka nevű 16 éves leánya még e hó 9-én eltűnt s azóta nyoma veszett. Bálint előadása szerint aznap, a mikor a leány eltűnt, egy temesvári uriaszony féle járt a faluba s azt hiszi, hogy az csábította el a leányt. A csendőrség ennek alapján megindította a nyomozást és csakhamar kiderítette, hogy Winter Jánosné volt az az uriaszony a ki ekkor ott járt Kizsétón. De kiderítette még azt is, hogy Winterné rendszeresen üzi a leány kereskedést. Ezen az alapon a temesvári rendőrkapitányság közbejöttével sikerült is az elveszett Jovankát egy nyilvános házban feltalálni, a hova Winterné erőszakkal hurczolta; az este nagyobb pénzszeget kapott a ház tulajdonosától. A rendőrkapitány azonnal kiszabadította a leányt és visszaadta szüleinek. Winterné letartóztatva a rendőrség és most úgy a temesvári rendőrség, valamint a csendőrség is széles körű nyomozást indított amaz áldozatok kikutatása végett, a kiket Winterné csábításai sodortak a szerencsétlenségbe.

* **A zöldszemű szörny.** Megrendítő szerencsétlenség történt Füreden, melynek egy tisztességben megőszült, jómódu családapa esett áldozatul. Ifj. Vajda Ádám füredi lakos ezeltől két évvel vezette oltárhoz Telkes Esztert, a kivel meglehetősen boldog családi életet élt, de az utóbbi időben a férj féltékenysége megzavarta a harmoniát. E hó 16-án Vajda eltávozott hazulról azzal a kijelentéssel, hogy a szőlőjébe megy s csak másnap fog onnan visszatérni. Estefelé azonban magához vette a golyóra töltött vadászfegyverét s a mint alkonyodni kezdett, hazafelé indult Már besötétedett, mikor hazaért és az udvar hátsó részében huzata meg magát. Alig hogy elhelyezkedett, nemsokára egy férfi alak jött be az utcáról subába burkolva s miután előbb az ablakon keresztüli betekintett a szobába, a konyha ajtóra indult, hogy bemerjen. Az ifju Vajda azt hitte, hogy felesége szeretője akar bemenni, fogta a fegyvert és rálőtt az alakra, a ki fején találva egy jaj kiáltással összeesett. A lövésre kiszaladt Vajda felesége is valamint odaért ifju Vajda Ádám is, a kik rémülve vették észre, hogy az agyonlőtt ember idős Varga Ádám a féltékeny

férj édes apja volt. A fiatal Vajda önként jelentkezett a csendőrségnél, a kit átadtak a bíróságnak

EGYESÜLETEK.

A Kath. Legény-egylet közgyűlése.

Alig egy éve működik a nagyváradai kath. legény-egylet s már is kiváló sikereket tud felmutatni.

Vasárnap délután tartotta meg az áldásos czélu egyesület tisztújító közgyűlését, mely egyúttal az első év beszámolója is volt.

A pártoló és rendes tagok igen nagyszámúban voltak jelen, több mint százra ment a jelenlevők száma.

Dr. *Vucskics* Gyula elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. A hatásos beszédből közöljük a következő részt:

Egyletünk égi pártfogójának, a munka és szorgalom tündöklő példaképének, szent Józsefnek ünnepén örömmel nyitom meg ezt a közgyűlést, melyen beszámolunk nemes lelkű pártfogóinknak, tagtársainknak és az iparos ifjuság iránt érdeklődő közönségnek az első egyleti év eredményéről.

Az a siker, melyet az elmúlt esztendő felmutat, — hála Istennek! — örömmel és megelégedéssel tölthet el bennünket s reményt nyújt arra, hogy a lelkesedés, amelylyel a tagok és pártfogók egyaránt felkarolták egyletünk ügyeit, nem pillanatnyi fellángolás volt, hanem a nemes ügyért való önzetlen buzgólkodás, mely egyedüli biztos alapja a folyton fejlődő és izmosodó és mind nagyobb körben áldásosan működő, pezsgő egyleti életnek.

Szerényen, zaj nélkül kezdte meg egyletünk, Istenbe és szent József pártfogásába vetett reménnyel működését. Egy iskolának egyszerű falai közt jöttünk össze 16 hónappal ezelőtt, hogy megalapítsuk a nagyváradai Kath. Legény-egyletet. Azon szándék hozott össze bennünket, hogy otthon alkossunk a ker. iparos ifjuságnak, mely helyettesítse a családi kört, mely a tiszt munka után tiszt szórakozást, üdülést nyújtson, segítse az iparos ifjuságot oktatással, tanácsal s amivel telik az élet küzdelmében, megacélozza lelkét a vallás igéivel a nehéz órákban, erősítse a hazafias érzést s ápolja az igazi testvéri, felebaráti szeretetet.

Társadalmunk vezető elemei, — élükön nagynevű, fejedelmi bőkezűségű bibornok püspökünkkel s a ft. káptalan áldozatkész tagjaival — hathatósan segítették a nemes törekvést s egyletünk csakhamar olyan kedvező helyzetbe jutott, hogy alkalmas helyiséget béreltünk, melyet dusan berendezett biboros fővédnökünk atyai jósága.

Alapszabályaink megerősítése után, Husvét vasárnapján, a feltámadás nagy ünnepén tartottuk választó gyűlésünket, mely megalkotta egyletünk első választmányát és tisztikarát.

Azóta, tanuskodnak róla a számok, tanuskodnak a statisztikaszereű száraz, de mégis sokat mondó jelentések, hogy szépen haladó, folytonos fejlődésben van egyletünk.

Kedves egyesületi tagtársak! Ezek a jelentések, melyek mai gyűlésünknek főtárgyait képezik, igen tárgyilagosan vannak összeállítva. Nem hizelegnek egy cseppet sem. Kiemelik, sőt kiszínezik a fényt, a sikert, melyet felmutattunk de nem mellőzzük a fogyatkozást, az árnyat sem. Igaz, a valóságnak megfelelő képet akarunk nyújtani egyletünk helyzetéről, ennek a megnyitó beszédnek sem szabad mellőznie a fogyatkozásokat, miket egyleti életünkben tapasztaltunk.

A megnyitó beszéd befejező része a következő:

Egyesületi zászlónk készen van, rövid időn megérkezik s Pünkösöd másodnapján f. é. jun. 4-én Isten segítségével magtartjuk zászlószentelési ünnepségeinket, melyre a testvéregyesületeket is vendégül látjuk. Nagy az érdeklődés iránta még a külföldön is, hol tavaly a kölni félszázados jubileum alkalmával küldötteinket szívesen látták. Megfeszített szorgalommal kell készülnünk, nehogy szégyent valljunk vendégeink előtt.

A másik örvendetes dologról, hála Szent József pártfogásának, most már mint tényről emlékezhettek meg. Hosszas tárgyalások és alkudozások után tegnap sikerült a város előkelő helyén levő, céljainknak megfelelő házat, igen jutányos áron megvenni és Szent J. ünnepének előestéjén nyújtottuk be a törvényszékhez a kérvényt, hogy nevünkre telekkönyvvezetessék. Bizunk benne, hogy egy kevés áldozattal, teljesen czélszerű helyiség lesz egyletünknek, hogy helyesen kezelve tökéletes lesz, mely önmagát törleszti, eszköz lesz arra, hogy egyletünk fennállása és virágzása beláthatatlan időkre biztosítva legyen.

De éppen ezek az örvendetes dolgok kétszeres buzgalmat, megfeszített munkát kívánnak mindnyájunktól. Hiszem, bizom benne, hogy ebben a munkában senki sem fog elmaradni tőlünk, hanem jóltevőink és tagtársaink egyformán, vállvetve támogatnak bennünket.

Ebben a reményben nyitom meg közgyűlésünket.

Isten áldja a tisztas ipart!

A szép beszédet lelkesedéssel fogadták. A megnyitó után a jelentésekre került a sor.

Szolnok Jenő titkár jelentése szerint az egylet a múlt évben ötször lépett fel nyilvánosan, egy gyászünnepélyt rendezett. Nogáll püspök emlékére, két hazafias ünnepélyen részt vett és két sikerült mulatságot rendezett; az egylet helyiségében a vallás, magyar történet, irodalom és iparos törvények magyarázásáról 38 előadás tartatott, dalárda óra volt hetenkint kétszer. Egy közgyűlés, három választmányi ülés volt.

A könyvtár áll 224 kötet könyvből, melyeket igénybe vettek 497-szer.

A dékán jelentése szerint a tagok között 91 r. kath., más vallású 21, 179 pártoló tagja van az egyletnek. A jelentést elfogadták.

Széles Lajos pénztárnok jelentése szerint az elmúlt év zárszámadása 11.998 frt 02 kr. bevétel és 11.919 frt 98 kr. kiadást tüntet fel; pénztári maradvány 78 frt 04 kr. Kamatozó tőke 7935 frt.

A pénztárvizsgálattal *Óváry* Lajos ellenőrt és *Mokos* Sándort bízták meg. A pénztárnoknak a felmentvényt megadták.

Ezután a választásokat ejtették meg 3 évre, alelnök lett *Kugler* Albert, pénztárnok *Széles* Lajos, titkár *Szolnok* Jenő, ellenőr *Óváry* Lajos, könyvtárnok *Tóth* István, segéd-könyvtárnok *Tóth* Lajos.

A választmányt a következő tagokból alakították meg:

Andriska Károly, *Barza* József, *Bauer* Nándor, *Bereczky* Géza, *Bumbera* Imre, *Buzássy* József, *Dévald* Mihály, *Fetser* Antal, *Dr. Hoványi* Gyula, *Halász* Gyula, *Hant* Frigyes, *Heiczer* Ferencz, *Henn* János, *id. Jelinek* Ferencz, *Karger* Sándor, *Karkucz* Sándor, *Kaucz* Lipót, *Misák* József, *Milibák* József, *Martoncsik* Lajos, *Mokos* Sándor, *Morvay* Wilibáld, *Novotny* Alfonz, *dr. Némethy* Gyula, *Nemes* Ferencz, *Óváry* Sándor, *dr. Pácz* Sándor, *Pál* Károly, *Potásy* János, *Schmidt* Gyula, *Steininger* Sándor, *Tátray* Sándor, *Ujváry* Vilmos, *Virth* János, *Voszka* Ferencz.

A választások után *Kugler* Albert alelnök csinos beszédet tartott az ifjakhoz, amelyben hivatkozott arra, hogy ő maga is iparos család gyermeke, mint ilyen ismeri az iparos ifjak helyzetét s éppen azért karolta fel a Kath. Legényegylet ügyét s kész azt támogatni mindenkor tehetsége szerint. Figyelmezteti az if-

jakat az egylet céljára: tisztas ipart, megbízható munkásokat nevelni a hazának és társadalomnak.

A szép beszéd igen jó hatással volt a jelenlevőkre.

Elnök bejelentette, hogy a *Nagyvárad* *Takarékpénztár* 50 koronát, *Óváry* Sándor pedig 20 koronát adományozott az egyletnek. Köszönettel fogadták.

A házvétel folytán a házfelügyeletre *Kugler* Albertet kérték fel; a teendőkből dr. *Schweiger* Ede ügyvéd és *Szolnok* Jenő titkár segédkeznek a házfelügyelőnek.

A zászló szentelési ünnepély előkészítésével *Krüger* Aladárt és *Mokos* Sándort bízták meg.

Végül még *Pálffy* Béla igazgató terjesztette elő jelentését, melyet lelkesedéssel vettek tudomásul.

A közgyűlés után az alapszabályok értelmében ifjusági gyűlés lett tartva, melyen újra egy évre megválasztott a tisztviselői kar.

I. dékán lett ismét *Rottensteiner* József. II. dékán lett ismét *Sikli* József.

Főrendező *Faragó* János.

S ezenkívül 16 rendező lett még megválasztva.

A volt főrendezőnek *Petrétay* Józsefnek ki városunkból elköltözik, köszönetet mond az egylet, mint alakulástól kezdve, úgy buzgó tisztviselőjének.

Következő tárgy volt a zászlószentelési ünnepélyt rendező bizottság megválasztása.

Ez után két beteg látogatót választott az egyesület, kiknek igen fontos és nemes tisztjuk van. Az előbbi két beteglátogatónak elismerését fejezi ki a gyűlés.

Ezután a dékának a tagok óhajának megfelelően megalakítják az egylet kebelében, illetve kötelező aláírással ívet tesznek ki a házi zenekar alakítására.

Régi vágya ez az ifjuságnak s tizen azonnal alá írták.

Ezután az ifjusági gyűlés felkéri a dalárdát egy egész mise s egy nagyobb szabású műnek betanulására, mely után az évi első ifjusági gyűlés bezárattott.

Jövő vasárnap ismét ifjusági ülés lesz, melyen részletesebben lesznek egyes jelentések megbeszélve.

A kerületi betegsegítő pénztár közgyűlése. Vasárnap délelőtt tartotta meg a nagyváradai kerületi betegsegítő pénztár évi rendes közgyűlését az igazgatósági tagok és különösen a vidéki közgyűlési kiküldöttek szokatlannal nagy számu érdeklődése mellett.

Láng József elnöklete alatt jelen voltak: *Dr. Moskovits* József, *Levitter* Miksa, *Weisz* Jenő, *Stern* Hermann, *Jelinek* Ferencz, *Friss* Zsigmond, *Rafael* Sándor, *Peri* István, *Bernis* Lajos, *Kallivoda* Ferencz, *Kohn* Manó, *Held* József, *Bez* Mór, *György* András, *Schwarz* Izidor, *Krausz* Béla, *Ekker* Mór, *Meiser* Ferencz, *Weisz* Ede, *Katz* Sándor, *Weisz* Lajos, *Weiszberger* Lipót, *Máté* Lajos (M.-Keresztes) *Koresmáros* Gábor, *Petrányi* Ferencz (Diószeg), *Kernáts* János (Félix fürdő), *Csizmadia* Rudolf (Cséffa), *Lakatos* János (Ó-Palota), *Csaura* Jakab (Cséffa), *Schöpping* Tóbiás és *Lakher* Alajos (Diószeg) vidéki kiküldöttek, *dr. Bodor* Károly pénztári fő-orvos, titkárhelyettesítő *Benjamin* Soma könyvelő, *Mandel* Lajos könyvelő, *Mandel* Sámuel pénztáros, *Eder* Ferencz nyilvántartó tiszt és *György* István gondnok.

Láng József elnök meleg szavakban üdvözölte a közgyűlés tagjait és örömeinek adott kifejezést az iránt, hogy a vidéki kiküldöttek ilyen szép érdeklődést tanusítanak a pénztár ügyei iránt. A mennyiben az évi jelentés a kiküldötteknek a meghívóval egyetemben megküldött, a közgyűlés azt felolvasottnak tekintette, miért is elnök a jelentésnek csak azon részeit olvastatta fel, a melyek határozatot provokáltak. Az évi jelentést a felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt örvendetes tudomásul vették és az igazgatóságnak a felmentvény a pénztár kezelésére megadták. *Rimler* Károly urnak a pénztár iránt tanusított meleg érdeklődéséért a felügyelő-bizottság és választott bíróság tagjainak buzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. *Láng* József, *Stern* Hermann, *Markovits* József, *Horváth* Ferencz igazgató-

sági tagok sorrend szerint kiléptek. Két előbbi újból lelkesedéssel bevélezte, a két utóbbi helyére egyhangulag **Kemény Béla** és **Sebeslyén Bertalant** választották be, a hiányzó igazgatói póttagok helyére **Wiener Jenőt**, **Németi Mórt**, **Held I. Józsefet** és **Zeemann Jánost** választották be.

A felügyelő bizottság tagjaiul egyhangulag **Ullmann Sándort**, **Élő Jánost**, **Kalivoda Ferenczet**, **Kretsch Lázárt**, **Grand Jenőt** és **Kromolics Józsefet** rendes és **Czeglédy Sándort**, **Papp Jenőt** és **Rózenzveig Ármint** póttagul. A választott bizottságot **Helyfi László**, **Kiss Károly**, **Horváth Ferencz**, **Bernes Lajos**, **Codilla Sándor** és **Rózsa Kálmánt** rendes, **Czillér Imrét**, **Freifeld Mórt** és **Weisz Edét** pedig póttagokul. Több tárgy nem lévén az elnök az ülést berekesztette.

Báró Hirsch Mór jótékonyági egyesület vasárnap, f. hó 18-án tartotta tisztújító végrehajtó-bizottsági ülését, mely alkalommal megválasztották: Elnök: **Rafael Sándor**. Alelnökök: **Rákos Vilmos**, **Bauer Viktor**. Betegfelügyelők: **Oehlbaum Farkas**, **Schönfeld Ferencz**, **Barza József**. Háznagy: **Juhász Benjámin**.

IRODALOM.

A Teleki díj nyertese. Az akadémia minden évben meglepetést okoz a Teleki díj kiosztásával, így az idén is. A bizottság ugyanis a díjat **„Léha világ”** cz. vigjátéknak ítélte oda. Felbontatván a nyertes jeligés levelet, abból **Prém József** neve került ki, a kinek eddig ez képezi a legnagyobb irodalmi sikerét. A Teleki pályázat eredményét a M. T. A. tegnap d. u. 5 órakor tartott együttes ülésén **Vadnay Károly** l. t. terjesztette elő.

Igazságszolgáltatás.

Elnapolt esküdtzéki tárgyalás.

— Saját iudósitonktól. —

Tegnap kezdte tárgyalni a törvényszék **Toma György** fekete-pataki lakosnak bűnperét, a ki mint arról már több ízben megemlékeztünk, azzal van vádolva, hogy egyik sógorát megölte, a másikat pedig megkéselte. A tegnapi tárgyaláson csak a vádlottat hallgatták ki, mivel a vádlott vallomása következtében a vizsgálat kiegészítése vált szükségessé, miért is a törvényszék a tárgyalást elnapolta.

A tárgyalás iránt igen kicsi volt az érdeklődés, hallgató alig volt.

A tárgyalás elején megalakították az esküdtzéket.

Esküdtek lettek: **Szatmári Sándor** földműves, **Szabó Antal** építész, **Penkert Antal** gyógyszerész, **Balogh László** földműves, **Pünkösdi József**, **Moes Károly** bankigazgató **Lipcei Ignác** földbirtokos, **Rákosi Viktor** sütőmester, **Zsinszky Béla** földbérlő, **Simon István** ácsmester, **Oláh Lajos** ácsmester, **Mogyorós Sándor**, **Zámbory László**, ifj. **Rimanóczy Kálmán**.

Mikor az esküdtek a szokásos esküt tették az elnök **Millye Gyula** felolvasta a vádindítványt, a mely szerint **Toma György** erős felindulásban elkövetett szándékos emberöléssel s ugyanezen bűncselekménynek a kísérletével van vádolva.

A vádlott vallomása.

Elnök: Beösméri, hogy elkövette azt, amivel vádolva van?

Vádlott: Azt beösmérem, hogy a sógoraimat megkéseltem, de azt nem ösmérem be, hogy őket megakarlam volna ölni, mert az legtávolabbról sem volt szándékomban. Én védeni akartam magamat s ezért szurtam meg Mihály sógoromat.

— Mi volt a célja azzal, hogy sógorait meg szurta?

— Az, hogy elmenekülhessek.

— Sokat ivott a kocsmában?

— Nem ittam én nagyon sokat, de az én természetem igen gyenge, úgy, hogy egy-két pohár is nagyon megárt.

— Milyen viszonyban élt a feleségével?

— Igen rosszban.

Ezután a vádlott azt mondta, hogy gyermekkorában **elmebajban** szenvedett és hogy az most is visszatér reá, ha iszik.

A törvényszék a vádlottnak ezen vallomása következtében a pótvizsgálat megtartását látta szükségesnek hogy ezen körülmény kiderítésék s így a tárgyalást elnapolták.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: **Poynár Dénes**.

- 5390 Morvai József becsületsértés.
5393 Ötvös Ádám becsületsértés.
5638 Orbán Jánosné orgazdaság.
5649 Nemes Margit lopás.
735 Takács György gyilkosság.
5428 Lakatos Pap Juliánna közszend elleni kihágás.
5460 Czanye Péter anyakönyvi kihágás.
6505 Polgár Ignác lopás.
5508 Bozsányi Mária lopás.
5521 Már Jánosné rágalmazás.
5522 Kovaszki István lopás.
5552 Probaszka Vilmos lopás.

TANUGY.

Az iskolaszék gyűlése. Vettük a következő meghívót: Az iskolaszék t. tagjait kérem, hogy a f. hó 22-én tartandó iskolaszéki gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek, Nagyvárad, 1900. márcz. 15. dr. **Sipos Árpád**, iskolaszéki elnök.

REGÉNY-CSARNOK.

A négy ezredes leány.

Irta: **Dr. Vueskies Györgyné, Szilárdffy Elvira**

1.

A garnison valamennyi tisztje kivonult az állomásra, várták az új ezredet! Találgatták egymás közt, milyen lesz, van-e felesége, leánya? **Lacztázy hadnagy** nagyban reménykedett, hogy hátha megkönyörül rajta a jó Isten, s egy békésebb ezredet rendel ide, ki nem fogja minduntalan, minden haszontalanságért, szoba fogságra kárhozthatni.

No majd meglátjuk — csak hogy a régít elvitte más az... az az pardon.

A vonat késett, s mindnyájan türelmetlenkedtek, de legfőképp a kadét, ki folyton jöttment, mint az Orbán lelke, s jelentette éktelel racscolással:

— Urak még tízpercz! — iramodott a trafikos kisasszonynak kurizálni.

Még öt percz — s nyargalt a pinczér után, ki elég vakmerő volt, kutyája lábára lépni. Utközben feldönt vagy 3 széket.

— Hallja maga pinczér, hogy merte a kutyámat inzultálni? Levágom az orrát.

— Mit csináltam kérem?

— Eh maga izé — magával nem lehet beszélni! — Czézár komm!

— Urrak! Itt a vonat, s várakozó állásba vágta magát!

A vonat megállt, s az újonnan jött ezredes kidugta a fejét a kupé ablakán, melynek nyomban meglott a kelő hatása, mert **Lacztázy** ijedten kapta vissza a fejét. Fber fluch... na ez még a másíknál is ímfámisabb kinezésű.

Az ezredes kiszállt, utána egy lefátyolozott hölgy, — egy skatulyával, azután még egy szintén dobozzal — s ez így folytatódott mig négy hölgy, ugyanazí skatulyával a peronra került.

Wetterhäser főhadnagy megigazította a czwikkerjét s erősen nézegetett befelé a kupéba,

látta van még ben egy pár hölgy, meg egy pár skatulya, de mivel meggyőződött, hogy nincs mit tartania a veszedelemtől — a foga közé szorította a cigarettát s mű biráló szemmel nézegette a nőket.

— Geht' s au! Az alakjuk elég csinos! De bolond volt a ki a fátyolt kitalálta!

— Pompás négyes fogat — mondta rá egy borizú hang!

Az ezredes üdvözölte a tiszteket s a négy hölgygel kocsiba ült s elhajtattott.

Az urak széledni kezdtek.

Forheim kadét oda ment **Laczházyhoz**:

— Te, lehet ám kurizálni, van négy darabb hölgy. Barátom, numeró négy!

— Kérdés csinosak-e?

— Tőlem lehet akár tíz is, mit bánom én nem kérek belőlük! Nem láttam az arcukat, de ha az apjukra ütöttek, biz Isten hunczut a ki szépeknek mondja őket.

— Na majd meg látjuk barátom, estére lesz alkalmunk megismerkedni velök!

— Szervusz! Megyek kicsit kurizálni **Boronkaynéhoz**, pompás egy asszony, kitűnően lehet nála uzsonnázni! Szervusz!

Még aznap este, az ezredes sorra bemutatta a tiszteknak leányait névszerint, **Grätchen**, **Edith**, **Lyci** és **Glädy** kisasszonyokat.

Felesége nem volt az ezredes urnak, azt már régen a másvilágra commandirozta.

Nem lehetett őket csunyáknak mondani, de azért a szépség sem igen bántotta őket.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Nagy erdő égés.

Budapest, márcz. 19. Az aradmegyei **Butyin** melletti **Tapronyásza** erdő az éjjeli órákban kigyuladt. A tűz rohamosan terjedt és csakhamar elpusztította az erdő legnagyobb részét, a szomszédos német telepesek házaival együtt. A nagy szél miatt az oltás lehetetlen. Reggelre nagynehezen mégis lokalizálták a tüzet.

A bukaresti tüntetések.

Bukarest, márcz. 18. Az Agence Roumaine jelenti: A liberálisok ma gyűlést tartottak a **Hallier-féle** választott bírósági ügyben megindított agitáció érdekében. A gyűlés után a résztvevők a boulevardokra vonultak, hogy **Mihály vajda** szobrára gyá zlobogót és ellenséges feliratu táblákat tegyenek. Utközben ellentüntetőkkel találkozottak, a kikkel dulakodásra került a dolog, a melyben néhány ember, közöttök néhány ellenzéki újságíró is megsebesült. Több embert letartóztattak. A vizsgálat folyamatban van. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Magyar szarvasmarhák a párisi kiállításon.

Budapest, márcz. 19. **Lukács Béla** a párisi magyar kiállítás kormánybiztosa táviratilag tudatta **Darányi Ignác** földmívelésügyi miniszterrel, hogy a francia kormány engedélyezte a magyar szarvasmarhák kiállítását a párisi kiállításon.

Érsek a szőlőtelepítésért. Az ország ritka vidékén okozott oly nagy csapást a filoxera vész, mint **Eger** és vidékén. **Samassa József** egri érsek most 30,000 drb. zöldojtást osztat szét teljesen ingyen azon szőlősgazdák között, a kiket a filoxera vész anyagilag anynyira tönkre tett, hogy nem képesek szőlőiket újra telepíteni.

A debreczeni-fehértemplomi országút javítása. A nagyvárad m. kir. államépítészeti hivatal a debreczeni-fehértemplomi állami közút helyreállítási munkálatára pályázatot hirdet.

Miről az érdekelteket van szerencsénk az az értesíteni, hogy a szóbanforgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagyvárad, 1900. márcz. 19.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Janky József, elnök.
Sarkadi Lajos, titkár.

Nagyvárad hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacon 1899. márcz. hó 13-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.—13.40. Kétszeres buza 11.20—10.40. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.20—9.80. Zab 9.60—9.—. Tengeri: 9.60—9.20. Borsó 28.—. Lencse 32.—. Bab 12.80. Köleskása 23.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 22.50, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.—, szalma —.90 Szalonna 98.—, 6 kiló zsup-szalma —12, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.90, Lámpaalaj —.86. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70.

Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.44, nyers fagyó —.—, olvaszt. fagyó 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 43.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—, köles —.—, repce —.—, dió 45.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 20, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 54, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. löhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi március hó 13-ról. Tiszta buza körülbelül 900 hltr, kétszeres buza 250 hltr, rozs 340 hltr, árpa 150 hlt., zab 350 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 500 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 110 drb, félhizott 250, sovány 370, süldő 500, malacz 680, hizott marha 84, jármás ökör 1600 fejős tehén 870, borju 650, bivaly 28, juh és kecsk 150, ló 2889.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzade.

Budapest, március 19.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	376.50
Magyar hitel	—	—	—	—	375.75
Allamvasut	—	—	—	—	826.50

Rimamurányi	—	—	—	—	318.25
Magyar jelzálog	—	—	—	—	290.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határárak.

Budapest, március 19.

Buza októberre	—	—	—	—	7.81
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.57
Uj tengeri	—	—	—	—	5.82
Rozs okt.	—	—	—	—	6.64
Zab okt.	—	—	—	—	5.—
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. március 19-én.

Magyar aranyáradék 4%	—	—	—	—	97.—
Magyar koronáradék	—	—	—	—	93.70
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	107.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	93.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.50
Horvát-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	94.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	164.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	—	—	—	—	145.75
Osztrák áradék papirban	—	—	—	—	99.—
Osztrák áradék ezüstben	—	—	—	—	98.75
Osztrák áradék aranyban	—	—	—	—	98.25
Osztrák korona áradék	—	—	—	—	99.20
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	136.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.90
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	752.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	752.20
Párisi vista	—	—	—	—	96.35
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	19.28
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.48
London vista	—	—	—	—	242.75
20 márkás arany	—	—	—	—	23.63

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.								
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.					
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00	Arad	ind.	5 10	11 20	9 37	
Ósi	>	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely	>	4 38	11 05	7 50	Gyula	>	12 21	6 44	10 01	Kurtics	>	5 39	11 52	10 07	
Less	>	10 48	5 01	7 52	Orosháza	>	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	>	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	>	6 14	12 31	10 50	
Gyapju	>	—	—	—	Csaba	>	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	>	2 54	7 45	5 02	Békés-Csaba	>	6 47	2 33	4 45	
Cséffa	>	11 03	5 19	8 25	Gyula	>	7 27	3 05	5 26	Kurtics	>	3 28	8 21	5 38	Gyula	>	7 27	3 05	5 26	
Szalonta	>	11 26	5 44	8 46	Sarkad	>	7 47	3 27	5 56	Arad	érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31	
Kétegyán	>	11 46	6 05	9 15	Kétegyán	>	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz										
Sarkad	>	11 57	6 17	9 31	Szalonta	>	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz	ind.	7 55	6 08	Dobrest	ind.	6 36	4 22			
Gyula	>	12 21	6 44	10 01	Cséffa	>	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	>	8 21	6 34	Nánhegyes	>	6 46	4 32			
Csaba	>	2 10	7 41	4 44	Gyapju	>	—	—	—	Dobrest	érk.	8 37	6 84	Szombatság-Rogoz	érk.	7 10	4 56			
Orosháza	>	3 10	9 10	5 50	Less	>	9 04	5 00	7 51											
H.-M.-Vásárhely	>	4 00	10 02	7 00	Osi	>	9 21	5 19	8 16											
Szeged	>	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31											

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Ermihályfalva.										
	Gy. v.	Gy. v.	v.	v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.				
Bolozsvár	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05		
B. Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 55	Nagykátá	>	10 20	3 00	7 54	10 16	Debreczen	>	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20		
Ksucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 37	Szolnok	>	11 19	3 56	9 27	11 31	Ermihályfalva	érk.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47		
Cucsá	>	—	—	9 33	8 52	P.-Ladány	>	12 55	5 28	11 53	2 00	Ermihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.								
Brátka	>	—	—	9 50	9 11	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	—	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.			
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 32	Sáp	>	1 17	7 48	12 24	2 27	Ermihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15		
Élesd	>	1 48	7 59	10 25	9 49	B.-Ujfalu	>	1 33	6 03	12 46	2 47	Debreczen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34		
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	M.-Peterd	>	—	—	1 00	3 00	P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00		
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	M.-Keresztes	>	—	—	1 14	3 12	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta								
Vérad-Velenceze	>	2 25	8 32	11 10	10 37	Bors	>	—	—	1 28	3 25	Debreczen	ind.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	V. v.	V. v.		
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	Püspöki	>	—	—	1 36	3 32	Vértés	ind.	9 28	5 06	Vértés ind.	5 25	1 05		
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	Nagyvárad	érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	Debreczen	i.	9 41	5 17	M.-Pályi	>	5 47	1 30	
Püspöki	>	—	—	8 51	11 42	237	Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 05	3 58	H.-Bagos	>	10 —	5 41	H.-Pályi	>	6 03	1 48
Bors	>	—	—	11 50	11 22	248	V.-Velenceze	>	2 24	—	2 30	4 05	M.-Pályi	>	10 25	5 55	H.-Bagos	>	6 18	1 05
Mező-keresztes	>	—	—	12 02	11 37	320	F.-Vásárhely	>	—	—	2 41	4 16	N.-Léta-	>	—	—	Sáránd	>	6 40	1 29
Mező-Peterd	>	—	—	12 15	11 50	338	M.-Telegd	>	2 50	7 15	3 03	4 38	Vértés	érk.	10 43	6 15	Debreczen	é.	7 18	3 13
B.-Ujfalu	>	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	>	3 04	7 28	3 21	4 56	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.							
Sáp	>	—	—	9 38	12 47	4 49	Rév	>	3 26	7 50	3 45	5 20	Sáránd	ind.	9 38	5 16	Derecske	ind.	6 00	1 40
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	>	—	—	4 06	5 43	Derecske	ér.	9 57	5 35	Sáránd	érk.	6 20	2 70
P.-Ladány	>	4 03	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucsá	>	—	—	4 27	6 04								
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	>	4 16	8 37	4 53	6 31								
Nagy-Kátá	>	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	>	4 52	9 08	5 32	7 16								
Budapest	érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár	érk.	5 55	10 08	6 59	8 33								

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A *-gal jelzette feklételes megálló helyek.